

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

**TAARIFA YA KAMATI YA HAKI, MAADILI NA MADARAKA YA
BUNGE KUHUSU TUHUMA ZINAZOMKABILI MHE. JOSEPHAT
MATHIAS GWAJIMA (MB) ZA KUVUNJA HAKI ZA BUNGE,
KUDHARAU MAMLAKA YA BUNGE NA KUGONGANISHA MIHIMILI**

AGOSTI, 2021

**TAARIFA YA KAMATI YA HAKI, MAADILI NA MADARAKA YA
BUNGE KUHUSU TUHUMA ZINAZOMKABILI MHE. JOSEPHAT
MATHIAS GWAJIMA (MB) ZA KUVUNJA HAKI ZA BUNGE,
KUDHARAU MAMLAKA YA BUNGE NA KUGONGANISHA MIHIMILI**

1.0 UTANGULIZI

- 1.1 **Mheshimiwa Spika**, Kwa mujibu wa Kanuni ya 4(2) na (3) ya Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020, naomba kuwasilisha mbele ya Bunge lako Tukufu, Taarifa ya Kamati kuhusu tuhuma zinazomkabili **Mhe. Josephat Mathias Gwajima (Mb)** za kuvunja haki za Bunge, kudharau mamlaka ya Bunge na kugonganisha mihimili.
- 1.2 **Mheshimiwa Spika**, napenda kukushukuru wewe binafsi kwa busara na hekima zako katika kuliongoza Bunge letu kwa ufanisi mkubwa. Aidha, tunakushukuru kwa namna unavyosimamia, kuulinda na kuutetea Mhimili huu muhimu na juhudi zako za kuhakikisha Bunge linathaminiwa na kuheshimiwa na kila mtu hivyo kutekeleza majukumu yake ya kikatiba na kisheria bila kudhalilishwa, kuvunjiwa heshima na hadhi linayostahili.
- 1.3 **Mheshimiwa Spika**, aidha, napenda kumshukuru Naibu Spika na Wenyeviti wote wa Bunge letu kwa namna wanavyokusaidia katika kutekeleza majukumu yako.

1.4 **Mheshimiwa Spika**, mnamo tarehe 20 Agosti 2021 kwa Mamlaka uliyonayo chini ya Kanuni ya 4(1) (a) na (b) ya Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020, uliagiza Kamati yangu kukutana kwa ajili ya kushughulikia suala la tuhuma dhidi ya **Mhe Josephat Gwajima (Mb)** kudharau, kudhalilisha na kushusha heshima ya Bunge na kugonganisha mihimili. Katika maelekezo yako ulitaka Kamati hii kufanya uchunguzi ili kubaini kama ni kweli Mhe Josephat Mathias Gwajima alihusika na tuhuma hizo na kupendekeza hatua za kuchukua dhidi yake.

1.5 **Mheshimiwa Spika**, Kamati ilikutana tarehe 23 Agosti, 2021 hadi 27 Agosti, 2021 kwa ajili ya kushughulikia suala hilo kwa mujibu wa Kanuni ya 4(1) (a) na (b) ya Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni 2020. Kwa urahisi wa rejea nanukuu kifungu hicho:

"4(1) Kamati ya Haki, Maadili na Madaraka ya Bunge itatekeleza majukumu yafatayo:-

- (a) Kuchunguza na kutoa mapendekezo kuhusu masuala yote ya Haki, Kinga na Madaraka ya Bunge yatakayopelekwa na Spika;***
- (b) Kushughulikia mambo yanayohusu maadili ya Wabunge yatakayopelekwa na Spika.***

2.0 CHIMBUKO LA SHAURI

2.1 **Mheshimiwa Spika**, shauri hili linatokana na kauli mbalimbali zilizotolewa na **Mhe. Josephat Gwajima** kwa nyakati tofauti ambazo ni tarehe 25 Julai, 2021, 1 Agosti, 2021, 8 Agosti, 2021 na 15 Agosti, 2021 akiwa maeneo ya Ubungo Jijini la Dar es Salaam. Kauli hizo zilinukuliwa katika vyombo mbalimbali vya habari na mitandao ya kijamii (*Twitter, YouTube, WhatsApp na Facebook*).

2.2 **Mheshimiwa Spika**, zifuatazo ni miongoni mwa kauli zinazolalamikiwa:

- (a) ***"Juzi juzi kukawa na kauvumi uvumi ka-twitter sijui kalikuwa kanani kale kanasema eti Gwajima hataruhusiwa kuingia Bungeni mpaka achanjwe kwanza, kalikuwa kanatembea..."***
- (b) ***Baadaye Mheshimiwa Ofisi ya Spika wakakanusha wakasema hiyo siyo twitter yetu, ni uongo. Nikawa nasema mimi hata kama ingekuwa kweli, mimi kuchanjwa ng'oo! Hachanjwi mtu hapa! Hachanjwi mtu hapa! Hata kama, hata kama ingekuwa kweli kwamba usiingie hachanjwi mtu. Hata kwa dakika moja, yaani niko macho hivi. Hata kwenye ndoto hunichanji ...***
- (c) ***Baadaye nimeona Ofisi ya Spika wakakanusha wakasema siyo kweli, lakini mimi nilikuwa nimejiandaa tu sina wasiwasi. Bunge linaanza kesho. Kamati zinaanza kesho. Mimi sina wasiwasi.***
- (d) ***Hachanjwi mtu hapa! Ikishindikana narudi hapa nyumbani. Mnanielewa eeh? Ubunge ni mzuri, Ubunge ni kusaidia Wananchi, Ubunge***

***una heshima, Ubunge ni jambo zuri ila
kunichanja, hakuna! Mimi nikisema
imeshakuwa...”***

2.3 **Mheshimiwa Spika**, kauli nyingine zilizotolewa na Mheshimiwa Josephat Gwajima ni:

- (a) "...Unayeona anabisha amepewa hela, nataka mwanasayansi ambaye hajachukua hela aje hapa tujadiliane, wale ambao mmeshachukua hela ya kidampa hamna haja ya kuniambia chochote, mwanasayansi ambaye hajachukua hela ambaye hajala hela kwa ajili ya kuchanjwa aliyechukua hela utaniambia nini?***
- (b) Mmekula hela vya watu unataka uwatimizie watu sawasawa na hela yao na mimi siwezi kukubali kutoa watu kupata kafala Watanzania eti tuishi mahali hakuna Taifa, watu hawazai, watu vichaa, watu wendawazimu halafu madini yetu na mali yetu vichukuliwe...”***
- (c) "...Mnajiuliza tunalazimishia nini? Kama ni hela kiasi gani? Kwa ajili ya roho za watu? Ni nini hiki mnafanya? Nataka mnijibu, na mimi nasema atakayenisemesha nitamsemesha mara mbili...”***
- (d) "...Bahati nzuri niko kule Bungeni nasema humu nasema na kule, nasema nje nasema ndani, sema juu ya paa, popote, nitafyatua mtu mjengoni, namfyatua mtu nje, hakuna msamaha... it is between we loose of our Nation or we have our Nation, we can't negotiate in that perspective”***
- (e) "Chanjo ya china haina chuma ndani ila wao.... Sisi hatuwezi kuchagua chanjo ya Cuba wala***

China kwa sababu chanjo yao haina hela.... ya Johnson Johnson baba lao inatambuliza dola mbele la Mondenga, Astrazanac baba lao lina dola kwanza ulainike kabisa unajiuliza niikatae, mtakoma kama mmekula vya watu..."

(f) "Huwezi kuamua kwa maamuzi mepesi namna hii, we require time na research ya kutosha na ifanywe na Watanzania Madaktari ambao hawajapokea pesa, ukimwona ... mwambie pesa hiyo, mwambie pesa, pesa, pesa, mbadala wa chanjo ambazo ni za kimila kama ya China, ya Cuba kwa sababu ambazo watu hawawezi kukubali kwa sababu hazina hela".

(g) "Kwanza watakaoanza na mimi ni watu wa makanisa ambao nao wamelipwa, wengine utawasikia huyo Gwajima kwanza ni Mbunge..., wa Kanisa ukiwaona mtu anasema Gwajima sema pesa, pesa, pesa".

2.4 **Mheshimiwa Spika**, kufuatia maelekezo yako ya kumuita Mhe Josephat Gwajima (Mb) aliitwa kwa njia ya Hati ya Wito (*Summons*) chini ya kifungu 15 na 16 cha Sheria ya Kinga, Haki na Madaraka ya Bunge Sura ya 296. Vifungu hivyo, vinatoa mamlaka kwa Bunge kumuita mtu yeyote kufika mbele ya Bunge au Kamati kutoa ushahidi kuhusu jambo lolote kama litakavyofafanuliwa katika Hati ya Wito.

2.5 **Mheshimiwa Spika,** Hati ya Wito ilimtaka shahidi kutoa maelezo juu ya kuhusika au kutohusika kwake na tuhuma zinazomkabili za:

- (a) kudhalilisha nafasi ya Mbunge na kushusha heshima ya Bunge, Wabunge na viongozi.
- (b) kugonganisha Mhimili wa Bunge dhidi ya Mhimili wa Serikali, Serikali na Wananchi, Bunge na Wananchi, na
- (c) kuonesha dharau na kushusha heshima ya Bunge, Shughuli za Bunge na Uongozi wa Bunge.

2.6 **Mheshimiwa Spika,** aidha hati ilimtaka Mhe. Josephat Gwajima aeleze kama ikibainika ni kweli, ni kwanini asichukuliwe hatua kwa kukiuka Kifungu cha 26(d) na (e) cha Sheria ya Kinga, Haki na Madaraka ya Bunge Sura ya 296 na Kanuni ya 85(1)(g) ya Kanuni za Kudumu za Bunge. Sheria na Kanuni hizo zinakataza mtu yeyote kufanya vitendo alivyotuhumiwa kuvifanya.

3.0 **UCHAMBUZI WA SHAURI**

3.1 **Mheshimiwa Spika,** Bunge lina mamlaka kisheria ya kusikiliza na kutoa hukumu kwa makosa yanayovunja Haki za Bunge ambayo si jinai chini ya Sheria hii. Mamlaka hayo yapo chini ya Kifungu cha 13 cha Sheria ya Kinga,

Madaraka na Haki za Bunge, Sura ya 296. Kifungu kinaeleza ifuatavyo: -

"13 (1) It is declared for avoidance of doubt that subject to the constitution and standing Orders of the Assembly, the Assembly has all such powers and Jurisdiction as may be necessary for inquiring into, judging and pronouncing upon commission of any act, matter or thing, not amounting to an offence under this Act, which is a breach of Parliamentary privileges."

3.2 **Mheshimiwa Spika**, katika kufanya uchunguzi Kamati imefanya rejea ya nyaraka zifuatazo:

- (i) Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya Mwaka 1977;
- (ii) Sheria ya Kinga, Haki na Madaraka ya Bunge Sura ya 296;
- (iii) Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020;
- (iv) Erskine May, Treaties on the Law, Privileges, Proceedings and Usage of Parliament, Erskine May, 22nd Edition, Butterworth, London 1983;
- (v) Machapisho ya mitandao ya kijamii na picha za video yenye sehemu zinayoonyesha Mhe. Josephat Mathias Gwajima (Mb) akitoa kauli zinazolalamikiwa; na
- (vi) Mashauri mbalimbali yaliyowahi kuamuliwa na Bunge (*Precedent*).

3.3 Uchambuzi wa hoja za msingi

3.3.1 **Mheshimiwa Spika**, Kamati ilifanya uchambuzi wa malalamiko yanayomkabili Mhe. Josephat Gwajima ili kupata ukweli utakaoiwezesha Kamati kufikia uamuzi. Katika uchambuzi, Kamati ilijielekeza katika kupata majibu ya maswali yafuatayo:

- (a) Je, Mheshimiwa Josephat Gwajima (Mb) alitoa kauli zinazolalamikiwa na je, kauli hizo-
 - (i) Zinadhalilisha nafasi ya Mbunge na kushusha heshima ya Bunge, Wabunge na viongozi?
 - (ii) Zinagonganisha Mhimili wa Bunge dhidi ya Mhimili wa Serikali, Serikali na Wananchi, Bunge na Wananchi?
 - (iii) Zinaonesha dharau na kushusha heshima ya Bunge, Shughuli za Bunge na Uongozi wa Bunge?
- (b) Je, kauli hizo zinakiuka Kifungu cha 13(1) na (2), 26(d) na (e) cha Sheria ya Kinga, Haki na Madaraka ya Bunge, Sura ya 296 Toleo la 2020 na Kanuni ya 85 (1)(g) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020?
- (c) Ikiwa hoja (a) na (b) zitathibitika, ni hatua gani zinapaswa kuchukuliwa kwa mujibu wa Sheria na Kanuni za Bunge?

3.3.2 Mheshimiwa Spika, katika kujibu hoja ya kwanza, Kamati ilipitia na kuchambua ushahidi ufuatao: -

- (a) Picha za Video zilizosambazwa katika vyombo vya habari na mitandao ya kijamii (*Twitter, YouTube, WhatsApp na Facebook*) vikimnukuu Mhe. Josephat Mathias Gwajima katika nyakati tofauti ambazo ni tarehe 25 Julai, 2021, 1 Agosti, 2021, 8 Agosti, 2021 na 15 Agosti, 2021 akiwa maeneo ya Ubungo katika Jijini la Dar es Salaam akitoa kauli zinazolalamikiwa.
- (b) Ushahidi wa maelezo ya mdomo wa Mhe. Josephat Mathias Gwajima alioutoa mbele ya Kamati.

3.3.3 Mheshimiwa Spika, Kamati iliona Ushahidi wa picha za video zilizonukuliwa ambazo zilisambazwa kwenye mitandao ya kijamii. Ushahidi unamwonesha Mhe. Josephat Gwakima akitoa kauli zinazolalamikiwa katika shauri hili.

Mheshimiwa Spika, ushahidi wa video ni ushahidi wa kielektroniki ambao unakubalika kisheria kwa mujibu wa kifungu cha 40A (a) na (b) cha Sheria ya Ushahidi (*The Evidence Act, Cap 6*). Kifungu hicho kinaeleza ifuatavyo:

"40A. In any criminal proceedings-
(a)an information retrieved from
computer system, networks
or servers;
(b)the records retrieved from
computer systems, networks
or servers; or records
obtained through surveillance
of means of preservation of
information including
facsimile machines, electronic
transmission and
communication facilities;
(c)

shall be admissible in
evidence.

3.3.4 **Mheshimiwa Spika**, Mheshimiwa Josephat Gwajima alifika mbele ya Kamati na kuhojiwa siku ya Jumatatu tarehe 23 Agosti, 2021 na siku ya Jumatano tarehe 25 Agosti 2021. Katika mahojiano hayo, shahidi alikiri kwa kinywa chake kuwa kauli zote zinazolalamikiwa alizitamka. Kwa maneno yake alisema:

"Mheshimiwa mwenyekiti ...kauli hizi ni zangu hundred percent (100%) zote kama zilivyo na kauli hizi ni mahubiri ya Kanisani Askofu anazungumza na watu wake; ..."

3.3.5 **Mheshimiwa Spika**, baada ya kuzingatia ushahidi wa picha za video na kukiri kwa Mhe. Josephat Gwajima kuwa alitamka kauli zinazolalamikiwa. Kamati ilijiridhisha bila shaka yeyote kuwa shahidi huyu ndiye aliyetamka kauli hizo.

3.3.6 **Mheshimiwa Spika**, katika utetezi wake, alieleza kuwa alichokisema ni mahubiri ya Kanisani na haoni uhalali wa kauli zinazotolewa makanisani kujadiliwa mbele ya Kamati. Katika ushahidi wake alieleza ifuatavyo:

"...niliyasema nikiwa kanisani nasema kama Askofu wa Kanisa ...kauli yangu ni kanisani wanafundishwa Neno la Mungu..."

...niseme kweli kosa kubwa linalofanyika ni kujaribu kuyakosoa mahubiri ambayo mimi nayahubiri hili ni kosa; hayo ni mahubiri yatatafsirika kwa namna ya doctrine ya kanisa huwezi ku-question mahubiri nielezee mbele ya Kamati niliyohubiri kanisani. Makanisa mangapi yanakuja kuelezea mahubiri yao kwenye Kamati ya Bunge, hii sio sawa..."

3.3.7 **Mheshimiwa Spika**, Kamati ilitafakari kuhusu utetezi huo, na kujiuliza kama kauli zinazotolewa katika nyumba za ibada zina kinga ya kuhojiwa na Kamati.

Katika kuliangalia jambo hili Kamati ilijielekeza katika Masharti ya Ibara ya 19 ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, 1977, inayohusu uhuru wa mtu kuamini dini aitakayo.

- 3.3.8 **Mheshimiwa Spika,** Kamati ilijiridhisha kuwa, Katiba imetamka kuwa mtu yeyote anao uhuru wa kuabudu lakini pia imeelekeza kufuatwa kwa sheria za nchi ili kulinda usalama na amani katika jamii, maadili na umoja wa kitaifa. Ibara hiyo inaeleza ifuatavyo:

"19.- (1) Kila mtu anastahili kuwa na uhuru wa mawazo, imani na uchaguzi katika mambo ya dini, pamoja na uhuru wa mtu kubadilisha dini au imani yake.

(2)

(3) Hifadhi ya haki zilizotajwa katika ibara hii itakuwa chini ya taratibu zilizowekwa na sheria ambazo ni muhimu katika jamii ya kidemokrasia kwa ajili ya usalama wa jamii, amani katika jamii, maadili ya jamii na umoja wa kitaifa."

- 3.3.9 **Mheshimiwa Spika,** aidha, Kamati iliendelea kutafakari kuhusu suala la haki na uhuru wa watu kwa mujibu wa Katiba. Ibara ya 30 ya Katiba inaweka mipaka kuhusu haki na uhuru wa watu chini ya Katiba. Ibara hiyo inaeleza:

"30.-(1) Haki na uhuru wa binadamu ambavyo misingi yake imeorodheshwa katika Katiba hii havitatumikiwa na mtu mmoja kwa maana ambayo itasababisha kuingiliwa kati au kukatizwa kwa haki na uhuru wa watu wengine au maslahi ya umma.

(2) Ifahamike kwamba masharti yaliyomo katika Sehemu hii ya Katiba hii, yanayofafanua misingi ya haki, uhuru na wajibu wa binadamu, hayaharamishi sheria yoyote iliyotungwa wala kuzuia sheria yoyote kutungwa au jambo lolote halali kufanywa kwa mujibu wa sheria hiyo, kwa ajili ya–

(a) kuhakikisha kwamba haki na uhuru wa watu wengine au maslahi ya umma haviathiriwi na matumizi mabaya ya uhuru na haki za watu binafsi;

(b) kuhakikisha ulinzi, usalama wa jamii, amani katika jamii, maadili ya jamii, afya ya jamii... au maslahi mengineyo yoyote kwa nia ya kukuza manufaa ya umma;"

3.3.10 Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia mipaka ya haki na uhuru uliowekwa chini ya Katiba, Kamati inaona kuwa Masharti ya Ibara ya 30 ya Katiba ni muhimu yazingatiwe ili kulinda na kudumisha ulinzi, usalama, amani katika jamii, maadili ya jamii, au maslahi mengineyo ya umma.

3.3.11 **Mheshimiwa Spika,** Kamati ilijiridhisha kuwa mahubiri yanayotolewa katika mikusanyiko ya dini au nyumba za ibada yanapaswa kuzingatia sheria za nchi na taratibu zilizowekwa kulinda Amani, usalama na maslahi ya umma. Hivyo, kauli zinazotolewa katika mikusanyiko hiyo iwe wakati wa mahubiri au kwa vyovyote itakavyokuwa haziwezi kuwa na kinga ya kuhojiwa.

3.3.12 **Mheshimiwa Spika,** wakati wa majadiliano, Kamati ilitoa mifano mbalimbali kuhusu kauli na matukio yanayovunja sheria yaliyofanywa na viongozi wa dini na imani mbalimbali katika mikusanyiko ya dini au nyumba za Ibada. Kamati ilijiridhisha kwamba viongozi wote waliotoa kauli zinazokiuka sheria walichukuliwa hatua stahiki kwa mujibu wa sheria. Aidha, ilibainika kuwa utetezi wa viongozi hao ulikuwa kwamba wanatekeleza maagizo ya Mungu au wanaongea na wafuasi wao au wapo ndani ya nyumba za ibada, utetezi wa namna hiyo haukubaliki.

3.3.13 **Mheshimiwa Spika,** Kamati iliangalia shauri la jinai lililomkabili Mchungaji Melkizedeki Bubelwa. Mchungaji huyu alihukumiwa kifungo cha miezi sita jela na kulipa faini ya shilingi milioni moja kwa kosa la kuwazuia

watoto wake kwenda shule kwa madai kuwa neno la Mungu linakataza watoto kupata elimu dunia. Shauri hilo ni kesi namba 35/2021 iliyoamuriwa katika Mahakama ya Wilaya ya Bukoba.

3.3.14 **Mheshimiwa Spika**, baada ya Kamati kuweka msimamo kuwa kauli zinazotolewa katika nyumba za ibada hazina kinga, Kamati iliendelea kufanya uchambuzi wa hoja nyingine kwamba, Je, kauli hizo zinashusha hadhi na heshima ya Bunge? Je, zinadharau Mamlaka ya Spika na zinachonganisha Mhimili wa Bunge na Serikali, Serikali na Wananchi na Wananchi na Bunge hali kadhalika kati ya Wananchi na Viongozi?

3.3.15 **Mheshimiwa Spika**, Kamati ilianza kuchambua tuhuma dhidi ya Mhe. Josephat Gwajima kuhusu kudhalilisha nafasi ya Mbunge na kushusha heshima ya Bunge, Wabunge na viongozi, pamoja na hoja ya dharau na kushusha heshima ya Bunge, Shughuli za Bunge na Uongozi wa Bunge.

3.3.16 **Mheshimiwa Spika**, baada ya kuapishwa Mbunge anaendelea kutumikia nafasi hiyo hadi ubunge wake utakapokoma. Upo ugumu wa kutenganisha cheo cha

Mbunge na nyadhifa nyingine ambazo Mbunge anazitumikia katika mazingira tofauti na ubunge. Mhe. Josephat Gwajima ni Mbunge wa Jimbo la Kawe hivyo haupo uwezekano wa kudai kwamba kuna nyakati ubunge wake unawekwa pembeni naye kutumika kama kiongozi wa dini.

Kamati ilijiridhisha kuwa mara baada ya kuapishwa, Mbunge huendelea kushika nafasi ya Ubunge kwa kipindi cha miaka mitano iwapo hatakoma kuwa Mbunge. Hivyo, Mhe. Josephat Gwajima wakati anatoa kauli zinazolalamikiwa, alizitoa akiwa ni Mbunge.

- 3.3.17 **Mheshimiwa Spika**, shahidi alikiri hayo wakati wa mahojiano alipoulizwa swali iwapo kofia ya uongozi wa dini inatenganishwa na ubunge au vinakwenda pamoja. Kwa maneno yake alisema yafuatayo:

“zinakwenda pamoja, ndiyo maana Bungeni hadhi yangu nipo nimesajiliwa kama Mheshimiwa Askofu Josephat Mathias Gwajima...kanisani nilitaja ubunge kwa sababu kuna issue nilikuwa nahitaji ku address kwa washirika wangu wanaojua mimi ni Askofu lakini pia ni Mbunge...”

- 3.3.18 **Mheshimiwa Spika**, kauli zote zilizotolewa na Mhe. Josephat Gwajima alizitoa kama Mbunge, jambo hili

hata yeye alikuwa anatambua hivyo. Hali hiyo inatoa taswira potofu kwa Umma kuwa kauli zake ndiyo zinaweza kuwa msimamo wa Bunge na Wabunge jambo ambalo si sahihi. Kauli za namna hii zinashusha heshima ya Bunge:

3.3.19 **Mheshimiwa Spika**, Mheshimiwa Josephat Gwajima ni Mbunge na kiongozi. Kwa nafasi hiyo anatakiwa kuwa mfano bora wa kuigwa na Wananchi. Kiongozi yoyote anatakiwa kujiepusha na vitendo vya kudharau na kudhalilisha Bunge, Mamlaka ya Spika, Serikali na Viongozi wa Serikali. Vile vile kiongozi awajibike kuzingatia sheria, Kanuni na taratibu za uendeshaji wa Bunge na Serikali kwa ujumla.

3.3.20 **Mheshimiwa Spika**, tuhuma za kuchonganisha Mhimili wa Bunge dhidi ya Mhimili wa Serikali, Serikali na Wananchi, Bunge na Wananchi, zinajidhihirisha wazi katika kauli za Mhe. Josephat Gwajima zifuatazo:

"...Unayeona anabisha amepewa hela, nataka mwanasayansi ambaye hajachukua hela aje hapa tujadiliane, wale ambao mmeshachukua hela ya kidampa hamna haja ya kuniambia chochote, mwanasayansi ambaye

hajachukua hela ambaye hajala hela kwa ajili ya kuchanjwa ...

...aliyechukua hela utaniambia nini? Mmekula hela vya watu unataka uwatimizie watu sawasawa na hela yao na mimi siwezi kukubali kutoa watu kafala Watanzania eti tuishi mahali hakuna Taifa, watu hawazai, watu vichaa, watu wendawazimu halafu madini yetu na mali yetu vichukuliwe...

...Mnajiuliza tunalazimishia nini? Kama ni hela kiasi gani? Kwa ajili ya roho za watu? Ni nini hiki mnafanya? Nataka mnijibu, na mimi nasema atakayenisemesha nitamsemesha mara mbili... ukimwona ... mwambie pesa hiyo, mwambie pesa, pesa, pesa, mbadala wa chanjo ambazo ni za kimila kama ya China, ya Cuba kwa sababu ambazo watu hawawezi kukubali kwa sababu hazina hela ...

...watu wa makanisa ambao nao wamelipwa, wengine utawasikia huyo Gwajima kwanza ni Mbunge..., wa Kanisa ukiwaona mtu anasema Gwajima sema pesa, pesa, pesa".

- 3.3.21 **Mheshimiwa Spika,** ni wazi kuwa kauli hizo zinachonganisha Mhimili wa Bunge dhidi ya Mhimili wa Serikali kwa sababu aliyezitoa ni Mbunge na yeyote aliyezisikia anaweza kudhani Mhe. Josephat Gwajima alikuwa akiwakilisha Bunge, Wabunge au uongozi wa

Bunge katika suala hilo. Aidha, kauli hizo zinaweza kudhaniwa kuwa ni Bunge linapeleka ujumbe kubeza maamuzi na juhudi za Serikali katika kuhakikisha wananchi wanakuwa salama. Kauli hizi pia zinagongonisha Serikali na Wananchi kwa kuonesha Serikali inawalazimisha kuchanja kwa kuwa imewatoa kafala ili ipate pesa.

3.3.22 **Mheshimiwa Spika**, hali kadhalika kauli za Mhe. Josephat Gwajima zinagonganisha, zinachonganisha na kufarakanisha Serikali na Wananchi kwa kuwaaminisha kuwa Serikali inawalazimisha Wananchi kuchanja wakati jambo hilo ni la hiyari.

3.3.23 **Mheshimiwa Spika**, kauli zilizotolewa, mathalani kwamba anayekubali chanjo amepokea pesa toka nje ya nchi na kampuni zinazozalisha chanjo jambo linalotafsiriwa kuwa ni rushwa, kauli hizi zinaathiri mahusiano kati ya nchi yetu na nchi nyingine. Jambo hili ni dosari kwa kiongozi anayetumikia nafasi ya Mbunge.

3.3.24 **Mheshimiwa Spika**, katika kumhoji shahidi, Kamati ilitaka kufahamu iwapo shahidi anazona changamoto zinazotokana na kauli zake ikiwemo kudhalilisha Bunge

na Wabunge pamoja na kuleta migongano kati ya Serikali, Bunge na Wananchi. **Shahidi huyu alijibu kwamba yeye hajutii kauli zake na kwamba ataendelea kutoa kauli za kisisitiza kwamba anachokieleza ndiyo ukweli.**

- 3.3.25 **Mheshimiwa Spika**, baada ya Kamati kujibu hoja hizo ilijielekeza katika kujibu hoja nyingine kwamba Je, kauli hizo zinakiuka Kifungu cha 13(1), 26(d) na (e) cha Sheria ya Kinga, Haki na Madaraka ya Bunge, Sura ya 296 Toleo la 2020 na Kanuni ya 85 (1)(g) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020?
- 3.3.26 **Mheshimiwa Spika**, Kamati imejiridhisha kuwa, kauli zilizotolewa na Mhe. Josephat Gwajima zinadhalilisha nafasi ya Mbunge, zinashusha heshima ya Bunge, Wabunge na viongozi, zinachonganisha Mhimili wa Bunge dhidi ya Mhimili wa Serikali, Serikali na Wananchi pamoja na Bunge na Wananchi.
- 3.3.27 **Mheshimiwa Spika**, vilevile kauli hizo zinaonesha dharau na kushusha heshima ya Bunge, Shughuli za Bunge na Uongozi wa Bunge. Kwa mantiki hiyo kauli hizo zinakiuka kifungu cha 26(d) na (e) ambacho kinachozuia mtu yeyote kudharau, kudhalilisha,

kushusha hadhi na heshima ya Bunge, shughuli za Bunge au mtu yeyote anayeendesha shughuli hizo. Kifungu hicho kinaeleza:

26. Any person shall be guilty of an offence who-

(a).....

(b).....

(c).....

(d)shows disrespect in speech or manner towards the Speaker.

(e) does any other act of intentional disrespect to or with reference to the proceedings of the Assembly or to any person presiding at such proceedings”.

3.3.28 **Mheshimiwa Spika**, Kamati ilitafakari na kupima kauli zilizotolewa na **Mhe. Josephat Gwajima** iwapo zinakiuka Kanuni ya 85(1)(g) ya Kanuni za Kudumu za Bunge inayoweka masharti kuhusu utovu wa nidhamu uliokithiri. Kamati ilitafakari kauli zifuatazo zililenga Bunge na zinazoilenga Serikali:

“...Mimi nikisema imeshakuwa....Bahati nzuri niko kule Bungeni nasema humu nasema na kule, nasema nje nasema ndani, sema juu ya paa, popote, nitafyatua mtu mjengoni, namfyatua mtu nje, hakuna msamaha...

...it is between we lose of our Nation or we have our Nation, we can't negotiate in that perspective...

“...Huwezi kuamua kwa maamuzi mepesi namna hii, we require time na research ya kutosha na ifanywe na Watanzania Madaktari ambao hawajapokea pesa...

...Mnajiuliza tunalazimishia nini? Kama ni hela kiasi gani? Kwa ajili ya roho za watu?

...Ni nini hiki mnafanya?... Nataka mnijibu, na mimi nasema atakayenisemesha nitamsemesha mara mbili...”

3.3.29 **Mheshimiwa Spika**, Bunge linaongozwa kwa mujibu wa Katiba, Sheria na Kanuni ambapo kiongozi wake ni wewe Mhe. Spika. Kitendo cha Mheshimiwa Josephat Gwajima kutoa kauli zinazoonesha kuwa hakuna wa kumzuia na kwamba wakati wowote atatoa kauli anazotaka kwa maneno kwamba nikisema imeshakuwa ni utovu wa nidhamu uliokithiri kwa nafasi yake kama Mbunge na kiongozi katika Taifa ambaye hupaswa kuongozwa na sheria na uongozi wake. Kanuni 85(l)(g) inaeleza:-

“(1) Mbunge atakuwa ametenda kosa la utovu wa nidhamu uliokithiri ikiwa-

(g) atakiuka Kanuni hizi kwa namna nyingine yoyote ambayo, kwa maoni ya Spika, ataona kuwa ni utovu wa nidhamu uliokithiri”.

- 3.3.30 **Mheshimiwa Spika, Mhe Josephat Gwajima** alishindwa kuthibitisha kauli zake na wala hakuwa na kielelezo chochote cha kauli zake licha ya kuuaminisha umma kuwa anao ushahidi. Shahidi huyu alisema uongo kwa kuwaaminisha watu kwamba chanjo pekee iliyoingizwa nchini ni Johnson Johnson na kuwa chanjo kutoka China haijaingizwa nchini. Kamati ilibaini kuwa chanjo zaidi ya Johnson Johnson zipo nchini ambapo chanjo toka China zimewasili Zanzibar. Vilevile suala la viongozi kulipewa rushwa hakutoa ushahidi wowote
- 3.3.31 **Mheshimiwa Spika,** kwa ushahidi huo Kamati imejiridhisha kuwa ni kweli alitoa kauli zinadhalilisha nafasi ya Mbunge, zinazoshusha heshima ya Bunge, Wabunge na viongozi. Vile vile zinazochonganisha Mhimili wa Bunge dhidi ya Mhimili wa Serikali, Serikali na Wananchi, Bunge na Wananchi pamoja na kudharau na kushusha heshima ya Bunge, Shughuli za Bunge na Uongozi wa Bunge.
- 3.3.32 **Mheshimiwa Spika,** vitendo hivyo vinakiuka kifungu cha 26 (d) na (e) cha sheria ya Kinga, Haki na Madaraka ya Bunge. Vilevile kauli hizo zinaonesha utovu wa nidhamu uliokithiri chini ya Kanuni ya 85(1)(g) ya Kanuni za Kudumu za Bunge.

3.3.33 **Mheshimiwa Spika, Kamati kwa kauli moja ilimtia hatiani Mhe. Josephat Gwajima** baada ya kutafakari kauli zilizotolewa, ushahidi mbele ya Kamati pamoja na vifungu vya Sheria vinavyozuia vitendo alivyovifanya.

3.3.34 **Mheshimiwa Spika,** baada ya kujiridhisha kuwa shahidi alitenda kosa alilolalamikiwa, Kamati ilijielekeza katika kujibu hoja kuhusu hatua za kisheria zinazopaswa kuchukuliwa dhidi yake. Kamati ilizingatia masharti ya Kifungu cha 33(1) cha Sheria ya Kinga, Madaraka na Haki za Bunge, Sura ya 296 kinachotoa mamlaka kwa Bunge kupitia Azimio kutoa adhabu kwa Mbunge anayekutwa na hatia ya kukiuka masharti ya Kifungu cha 26 au kinginecho. Kifungu kinaeleza:

"33-(1) Where any Member commits any contempt of the Assembly whether specified in section 26 or otherwise, the Assembly may, by resolution, either direct the Speaker to reprimand such Member or suspend him from the service of the Assembly for such period as it may determine. Provided that, such period shall not extend beyond the last day of the session next following that which the resolution was passed or of the session in which the resolution is

passed as the Assembly may so determine”.

3.3.35 **Mheshimiwa Spika**, kuhusu adhabu kwa kosa la **utovu wa nidhamu uliokithiri**, Kamati ilijielekeza katika Kanuni ya 85(3) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni 2020. Kanuni hii inaweka adhabu kwa Mbunge anayekiuka Kanuni hii kuwa ni **asihudhurie mikutano ya Bunge mfululizo isiyopungua miwili au isiyozidi mitatu**. Kanuni inaeleza:

“Kamati ya Haki, Maadili na Madaraka ya Bunge itashughulikia shauri hilo na ikithibitika kuwa mbunge husika alitenda kosa inaweza kushauri kwamba Mbunge huyo asihudhurie mikutano mfululizo isiyopungua miwili au isiyozidi mitatu”

Aidha, Kanuni ya 85(4) inaeleza kwamba Kamati inaweza kulipatia Bunge ushauri mwingine wowote kuhusu adhabu anayostahili kupewa Mbunge aliyekiuka masharti ya Kanuni inayohusu utovu wa nidhamu uliokithiri.

4.0 **UZOEFU WA KAMATI KATIKA KUSHUGHULIKIA MASHAURI YA NAMNA HII**

Kamati imewahi kufanya uchunguzi wa mashauri mbalimbali kama ifuatavyo:

- i) Shauri la **Mhe. Saed Kubenea** ambaye alikuwa Mbunge katika Bunge la 11, alitoa kauli za kudharau Bunge akiwa Kanisani. Kamati ilichunguza na kutoa mapendekezo kuhusu hatua za kuchukua.
- ii) Shauri lilimhusu **Mhe. Freeman Mbowe** na lingine lililomhusu **Mhe. Halima Mdee** kwa nyakati tofauti katika Bunge la 11, Waheshimiwa Wabunge hao walitoa kauli za kudhalilisha Bunge wakiwa nje ya Vikao vya Bunge ambazo zilinukuliwa na vyombo vya habari na mitandao ya kijamii. Kamati iliwatia hatiani kutokana na vitendo hivyo vya kudhalilisha na kudharau Bunge.
- iii) Shauri lililomhusu **Prof. Musa Assad** aliyekuwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali. Kamati ilichunguza kauli zilionukuliwa na vyombo mbalimbali vya habari zilizotoa shutuma na dharau kwa Bunge. Kamati ilimpata na hatia na kupendekeza hatua za kuchukuliwa.
- iv) Shauri lililomhusu **Ndg. Paul Makonda** na lingine lililomhusu **Ndg. Alexander Mnyeti**. Hawa walikuwa ni viongozi wa Serikali Mkuu wa Mkoa na Mkuu wa Wilaya kwa mtawalia ambao kauli zao zilinukuliwa na mitandao ya jamii, ambazo zilionyesha dharau na kudhalilisha Bunge, Kamati ilifanya uchunguzi na kumtia hatiani kisha kutoa mapendekezo.

5.0 VITENDO VYA SHAHIDI WAKATI WA USIKILIZAJI WA SHAURI LAKE

- 5.1 **Mheshimiwa Spika**, Kamati ilifanya tathmini ya mwenendo au tabia ambazo shahidi alizionesha mara alipofika kuhojiwa mbele ya Kamati. Kamati ilishangazwa na vitendo alivyofanya na hivyo imeona kuwa ni shahidi mjeuri ambaye alileta dharau kwa Kamati.
- 5.2 **Mheshimiwa Spika**, tarehe 23 Agosti, 2021 shahidi alifika mbele ya Kamati. Alipokaribishwa kuketi kwenye kiti cha shahidi alikikataa kwa kusema hawezi kukalia kiti hicho na akachukua kiti kingine, Kamati iliona sio shida ikamruhusu. Baada ya hapo, Kamati ilipomtaka azungumze, alikataa kutumia kipaza sauti iliyokuwepo na kudai ibadilishwe. Kamati pia iliona ikidhi matakwa ya moyo wake ikambadilishia.
- 5.3 **Mheshimiwa Spika**, kama hiyo haitoshi, tarehe 25 Agosti, 2021 shahidi alifika tena mbele ya Kamati. Alipoitwa kuendelea kutoa ushahidi aliingia ndani ya ukumbi kama ilivyotakiwa. Alipoelekezwa kuketi alikataa, akidai anapenda kuzungumza akiwa amesimama. Hata katika hili, Kamati iliona invumilie tu.
- 5.4 **Mheshimiwa Spika**, pamoja na vituko hivyo, katika ushahidi wake **Mhe. Josephat Gwajima** hakutoa ushirikiano wa

kuridhisha kwa sababu kwa sehemu kubwa hakuwa akijibu maswali kama alivyoulizwa. Majibu yake kwa maswali hata yaliyokuwa ya kawaida aling'ang'ania kuelezea masuala ya imani yake na kusisitiza kuwa aliongea kama kiongozi wa kimataifa wa kanisa lake na hotuba zake zilisambaa Duniani kote na siyo Tanzania pekee. Zaidi ya hivyo, majibu yake yalijikita kwamba Kamati haina mamlaka ya kuhoji mahubiri ya kanisani.

5.5 Mheshimiwa Spika, Kamati iliona kuwa shahidi hakuitendea haki Kamati kwa vitendo alivyovifanya. Kamati inaeleza hivyo kwa sababu shahidi anaelewa vema utaratibu unaozingatiwa na Kamati wakati wa kuendesha mashauri kwa kuzingatia kuwa, akiwa ni mjumbe wa Kamati, alikuwepo wakati Kamati inapata mafunzo kuhusu masuala ya uendeshaji wa mashauri kwenye Kamati.

6.0 Maoni na mapendekezo ya jumla ya Kamati kuhusu shauri hili

Mheshimiwa Spika, pamoja na kushughulikia suala la **Mhe. Josephat Gwajima** Kamati imebaini masuala mbalimbali ambayo yanapaswa kufanyiwa kazi ili kuhakikisha amani na utulivu wa nchi unaendelea kudumishwa. Kutokana na kauli mbalimbali anazozitoa **Mhe. Josephat Gwajima,** Kamati inashauri yafuatayo:

- i) Vyombo vya kisheria vifuatilie na kuchunguza mwenendo na vitendo vya **Mhe. Josephat Mathias Gwajima** kwa kuwa

vinaashiria uwepo wa jinai na uvunjifu wa amani na usalama wa nchi; na

- ii) Suala hili lishughulikiwe pia kwa mujibu wa sheria na maadili ya viongozi wa umma lifikishwe kwenye chama anachotoka ili aweze kuchukuliwa hatua kwa mujibu wa maadili ya chama chake.

Mheshimiwa Spika, huu ndio uchunguzi wa Kamati kuhusu shauri linalomkabili Mhe. Josephat Mathias Gwajima hivyo, tunaomba Bunge liutafakari na liuzingatie wakati wa kupitisha Azimio la kuchukua hatua dhidi ya **Mhe. Josephat Gwajima**.

6.0 HITIMISHO

6.1 **Mheshimiwa Spika**, mwisho, napenda kukushukuru wewe binafsi kwa kunipa nafasi hii kuwasilisha maoni ya Kamati kwa niaba ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Haki, Maadili na Madaraka ya Bunge na napenda nitumie nafasi hii tena kukupongeza kwa dhati kwa jinsi unavyoliongoza Bunge hili ambalo ni chombo cha uwakilishi wa Wananchi kuisimamia na kuishauri Serikali ili kuhakikisha kuwa ustawi wa wananchi unakuwa ndio kipaumbele cha kwanza.

6.2 **Mheshimiwa Spika**, kipekee, nawashukuru Wajumbe wote wa Kamati, kwa kazi nzuri ya kujadili na kuchambua kwa umakini mkubwa shauri hili kwani katika kutekeleza jukumu hili

walizingatia misingi ya haki. Kwa heshima naomba niwatambue kwa majina kama ifuatavyo:-

1. Mhe. Stela Alex Ikupa, Mb. - M/Mwenyekiti
2. Mhe. Omari Mohamed Kigua, Mb.
3. Mhe. Japhet Ngailonga Hasunga, Mb.
4. Mhe. Tarimba Abbas Gulam, Mb.
5. Mhe. Joseph Anania Tadayo, Mb.
6. Mhe. Lemburis Saputu Mollel Noah, Mb.
7. Mhe. Deodatus Philip Mwanyika, Mb.
8. Mhe. Tunza Issa Malapo, Mb.
9. Mhe. Juma Hamad Omar, Mb.
10. Mhe. Margaret Simwanza Sitta, Mb.
11. Mhe. Mariamu Madalu Nyoka, Mb.
12. Mhe. Agnes Elias Hokororo, Mb.
13. Mhe. Ali Hassan Omar King, Mb.
14. Mhe. Othman Hija Juma, Mb.
15. Mhe. Bahati Keneth Ndingo, Mb.
16. Mhe. Zahor Mohammed Haji, Mb.
17. Mhe. Shally Josepha Raymond, Mb.
18. Mhe. Dkt. Christine Gabriel Ishengoma, Mb.
19. Mhe. Naghenjwa Livingstone Kaboyoka, Mb.
20. Mhe. Ali Juma Mohamed, Mb.

6.3 Mheshimiwa Spika, Aidha, napenda kumshukuru kwa dhati Katibu wa Bunge, Ndg. Nenelwa Mwihambi, *ndc*, kwa kuisaidia Kamati kutekeleza majukumu yake ipasavyo. Kipekee, nawashukuru Ndugu Pius T. Mboya, Mkurugenzi wa Idara ya Huduma za Sheria, Ndg. Leocardo Kapongwa Mkurugenzi Msaidizi wa Idara ya Huduma za Sheria, kwa ushauri wa Kisheria walioutoa katika kuisaidia Kamati. Aidha napenda kuwashukuru Ndg. Maria Mdulugu, Ndg. Rehema Kipera na Ndg. Thomas Shawa Makatibu wa Kamati, Ndg. Kelvin Kiwango

Sekretarieti upande wa *Hansard* pamoja Ndg. Imelda Ntimba msaidizi wa Kamati kwa kuratibu vyema kazi za Kamati na kuhakikisha kuwa Taarifa hii inakamilika mapema.

6.4 **Mheshimiwa Spika**, mwisho kabisa ni matarajio yangu kuwa Waheshimiwa Wabunge wataipokea na kwa kauli moja wataikubali hoja iliyopo mbele ya Bunge kuhusu matokeo ya Taarifa ya Kamati ya Haki, Maadili na Madaraka ya Bunge ya uchunguzi kuhusu kauli za **Mhe. Josephat Gwajima**.

Mheshimiwa Spika, wajumbe wote tunalo jukumu la kuimarisha nidhamu ya Bunge letu Tukufu na kuhakikisha kuwa sisi wabunge wote tunatekeleza vema wajibu wetu kwa Wananchi kwa kuheshimu na kuzingatia Sheria za nchi, Kanuni na taratibu zinazohusu maadili ya Wabunge.

Mheshimiwa Spika, naomba kuwasilisha.

Mhe. Emmanuel Adamson Mwakasaka, Mb.

MWENYEKITI

KAMATI YA HAKI, MAADILI NA MADARAKA YA BUNGE

30 Agosti, 2021

**AZIMIO LA BUNGE KUHUSU HATUA ZA KUCHUKUA DHIDI KAULI ZA MHE.
JOSEPHAT MATHIAS GWAJIMA ZA KUVUNJA HAKI ZA BUNGE,
KUDHARAU MAMLAKA YA BUNGE NA KUGONGANISHA MIHIMILI**

*[Limetolewa chini ya Kifungu cha 33(1) cha Sheria ya Kinga,
Madaraka na Haki za Bunge (The Parliamentary Immunities, Powers
and Privileges Act, [CAP 296 R:E 2020]*

KWA KUWA, Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania linaongozwa kwa mujibu wa Katiba, Sheria na Kanuni za Kudumu za Bunge ambazo zilitungwa na Bunge lenyewe kwa ajili ya kuliongoza katika kutekeleza shughuli zake;

NA KWA KUWA, mnamo tarehe 20 Agosti 2021 Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Job Y. Ndugai kwa mujibu wa Kanuni ya 4(1)(a) ya Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Kudumu za Bunge aliagiza Kamati ya Haki, Maadili na Madaraka ya Bunge ikutane ili kufanya uchunguzi wa kauli za **Mhe. Josephat Mathias Gwajima** za kuvunja haki za Bunge, kudharau mamlaka ya Bunge na kugonganisha mihimili;

NA KWA KUWA, Mhe. Josephat Mathias Gwajima (Mb) kwa nyakati tofauti (tarehe 25 Julai, 2021, 1 Agosti, 2021, 8 Agosti, 2021 na 15 Agosti, 2021) akiwa maeneo ya Ubungo Jijini la Dar es Salaam alitoa

Kauli zilizonukuliwa katika vyombo mbalimbali vya habari na mitandao ya kijamii (Twitter, YouTube, WhatsApp na Facebook).

NA KWA KUWA, kauli zake zinalamikiwa kuwa–

- a) zinadhalilisha nafasi ya Mbunge na kushusha heshima ya Bunge, Wabunge na viongozi;
- b) zinachonganisha Mhimili wa Bunge dhidi ya Mhimili wa Serikali, Serikali na Wananchi, na Bunge na Wananchi; na
- c) zinaonesha dharau na kushusha heshima ya Bunge, Shughuli za Bunge na Uongozi wa Bunge.

NA KWA KUWA, kufuatia maelekezo ya Mheshimiwa Spika, Kamati ya Haki, Maadili na Madaraka ya Bunge ilikutana kuanzia tarehe 23 Agosti, 2021, tarehe 27 Agosti, 2021 na 30 Agosti, 2021 hapa Dodoma na kufanya uchunguzi wa shauri la Mhe. Mhe. Josephat Mathias Gwajima (Mb);

NA KWA KUWA, tarehe 23 na 25 Agosti, 2021 **Mhe. Josephat Mathias Gwajima (Mb)** alifika mbele ya Kamati na kuhojiwa kuhusiana na kauli alizozitoa na katika mahojiano **Mhe. Josephat Mathias Gwajima (Mb)** alikiri kuwa kauli zinazolalamikiwa ni za kweli na kwamba yeye ndiye aliyetoa kauli hizo;

NA KWA KUWA, Kamati ilifanya uchunguzi wa kina kuhusu kauli zilizotolewa na **Mhe. Josephat Mathias Gwajima (Mb)** na kubaini kuwa kauli hizo zinadhalilisha nafasi ya Mbunge, kushusha heshima ya Bunge, Wabunge na viongozi, vilevile zinachonganisha Mhimili wa Bunge dhidi ya Serikali, Serikali na Wananchi pamoja na Bunge na Wananchi, zinaonesha dharau na kushusha heshima ya Bunge, Shughuli za Bunge na Uongozi wa Bunge na vinakiuka Kifungu vya 26(d) na (e) cha Sheria ya Kinga, Haki na Madaraka ya Bunge, Sura ya 296 Toleo la 2020 na Kanuni ya 85 (1)(g) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Juni, 2020;

NA KWA KUWA, Mhe. Josephat Mathias Gwajima (Mb) akiwa mbele ya Kamati hakukiri wala kujutia makossa yake, alionyesha dharau wala hakujitia kauli zake zilizolalamikiwa kudhalilisha nafasi ya Mbunge na kushusha heshima ya Bunge. Kushusha hadi ya Wabunge na viongozi, kuchonganisha Mhimili wa Bunge dhidi ya Mhimili wa Serikali, Serikali na Wananchi, pamoja na Bunge na Wananchi hivyo Kamati imemtia hatiani;

NA KWA KUWA, Kanuni ya 61 (1) (2) na (3) ya Kanuni za Kudumu za Bunge Toleo la 2020 inalipa Bunge Mamlaka ya kupokea na kujadili mapendekezo ya Kamati hii na kisha kufanya uamuzi kwa njia ya Azimio la Bunge;

KWA HIYO BASI, Bunge linaazimia kwamba, Mhe. Josephat Mathias Gwajima apewe adhabu ya kutohudhuria Mikutano ya Bunge miwili mfululizo baada ya kupitishwa kwa Azimio hili.

MHESHIMIWA SPIKA, NAOMBA KUTOA HOJA.

Emmanuel Adamson Mwakasaka (Mb)

MWENYEKITI

KAMATI YA HAKI, MAADILI NA MADARAKA YA BUNGE

31 Agosti, 2020